

8. Geschiedenis taboe in het scheikundeonderwijs?

Leo Molenaar, leraar scheikunde, Erasmiaans Gymnasium ((KNCV-congres, 15 april 2004)

Het rapport van de commissie-Van Koten, *Chemie tussen context en concept*, is niet erg flatteus inzake de rol die de chemiegeschiedenis kan spelen in het voortgezet onderwijs. Zij is voorstandster van een 'nieuwe' scheikunde die moet aansluiten op 'vragen van nu en in de toekomst'. Zoals collega Hornix zal aantonen, sluit die keuze echter niet uit dat de nieuwe scheikunde contexten uit de chemiegeschiedenis benut. Zo kan de chemische synthese van een molecuul, dat men met behulp van de structuurchemie heeft leren kennen, uitstekend aansluiten op het begrip 'molecuul' dat men in het hart van het curriculum plaatst. Neem de eerste synthese van de kleurstof *alizarine* (1868) door Graebe en Liebermann: de geschiedenis van die kleurstof, en parallel die van chemische theorie en industrie, kan uitmonden in veelzijdige, boeiende en eigentijdse activiteiten rond de kleurstoffen van nu.

Het lijkt of de commissie door haar obsessie voor alles wat nieuw, jeugdig en aantrekkelijk is, de band met de geschiedenis wil doorsnijden. De vorige megaoperatie, de 'Tweede Fase', wilde naar zijn aard geen enkele bemoeienis hebben met de inhoud van de schoolvakken; de inhoudelijke operatie 'Natuurwetenschap in Context' die na vijftien jaar eindelijk komt bovendrijven, lijkt te opteren voor monotone versimpelingen van de probleemstellingen.

Het is echter niet zo dat de kwaliteit van ons voortgezet onderwijs het gebrek aan belangstelling verklaart voor de bètavakken in het vervolgonderwijs, al is ze wel degelijk één van de factoren die *ernstig* verbeterd en gemoderniseerd moet worden. Twintig jaar geleden gaven we minder goed les, maar was de belangstelling van de jeugd voor onze vakken groter. De jeugdcultuur speelt een grote rol. Maar ook de kloof tussen de dominante, officiële cultuur en het domein van de natuurwetenschap is in Nederland zeer diep geworden. Ik heb dat mogen ervaren in de reacties op mijn biografie over de astronoom Marcel Minnaert. Die is eenvoudigweg genegeerd door de spraakmakers die de rubrieken rond 'boeken', filosofie' en 'cultuur' bepalen. De levensloop van een vooraanstaand natuurwetenschapsman is voor onze 'cultuurkenners' niet interessant: men schaamt zich er niet langer voor dat toe te geven. In Vlaanderen ging dat gelukkig anders. Maar als een schoolvak zoals scheikunde zich op haar beurt verder verwijderd van haar plaats in geschiedenis, ethiek, filosofie en cultuur, zoals de commissie-Van Koten voorstelt, wordt die kloof alleen maar dieper.